

PARTICIPAREA ȘI CONTRIBUȚIA LOCUITORILOR
JUDEȚULUI VASLUI LA RĂZBOIUL PENTRU
CUCERIREA INDEPENDENȚEI DE STAT A ROMÂNIEI
1877—1878

IOAN MANCAȘ

„Războiul de la 1877—1878 n-a fost important numai prin scopul pe care și l-a pus înainte și pe care, cu atât de scumpe jertfe... l-a atins, ci mai ales prin starea de spirit încrezătoare, optimistă, capabilă de elanuri viitoare pe care a trezit-o. Îl terminam cu pierderi, dar peste amărăciunea ceasului prezent se ridica tarea și singura conștiință, a unei națiuni libere care își verificase pe cîmpul de luptă virtuțile morale.“¹

Este o caracterizare vrednică de condeiul unui mare istoric, care a sintetizat în câteva cuvinte momentul renașterii națiunii române, moment care avea să fie punctul culminant al unei întregi perioade din epoca modernă a istoriei noastre naționale.

Reformele înfăptuite în timpul lui Alexandru Ioan Cuza, intrarea României în concertul european, au cuprins cum era și firesc și sectorul militar — formarea unei armate naționale bine organizată, înstruită și echipată, plasată în diferite centre ale principatelor unite. În felul acesta, în anul marilor reforme — 1864 — la 27 noiembrie, prin legea organizării puterii armate, apărea și în județul Vaslui un batalion de miliții.² Transformat în 1872 în batalionul II al Regimentului 7 Dorobanți, prin decretul domnesc din 26 noiembrie 1876, care hotăra înființarea a încă 8 regimente de dorobanți pe lângă cele 8 existente, acest batalion este transformat în batalionul II al Regimentului 13 Dorobanți cu sediul la Iași, făcînd parte din Divizia a IV-a teritorială.³ Regimentul 13 Dorobanți cuprindea deci două batalioane; unul cu sediul la Iași, iar celălalt cu sediul la Vaslui, fiecare batalion fiind compus din cîte patru companii. Batalionul I Iași era compus din companiile: Iași, Turia, Tg. Frumos și Sculeni, iar batalionul 2 Vaslui era compus din companiile: Vaslui, Negrești, Stemnicu și Racova.⁴ Tot în actualul județ Vaslui (facem specificația că actualul județ Vaslui înglobează și fostele județe Tutova și Fălciu) se mai înființase și Regimentul 12 Dorobanți, care luase ființă în urma aceluiași decret domnesc, cu două batalioane: batalionul I Bîrlad, format din

companiile : Birlad, Tutova, Similla, Corodu și batalionul II Fălciu, format din companiile : Huși, Podoleni, Mijlocul și Crasna ; regiment ce făcea parte din Divizia a III-a teritorială.⁵

Comandanții celor două regimente de dorobanți : lt. colonel Petrovanu, comandantul Regimentului 13, și locotenent colonelul Racoviță, comandantul Regimentului 12, s-au îngrijit de la început ca situația efectivelor vasluiene să fie dintre cele mai bune, avînd un sprijin deosebit din partea generalului Cernat.

La 4 aprilie 1877 s-a încheiat convenția cu Rusia.⁶ La 6 aprilie 1877 s-a decretat mobilizarea.⁷ Iată momentele plecării de pe aceste meleaguri a regimentelor vasluiene care vor ajunge la sfîrșitul lunii aprilie în preajma Bucureștilor. Regimentul 12 Dorobanți făcea parte din cadrul brigăzii a II-a, Divizia a III-a a Corpului II de armată.⁸ Regimentul 13 făcea parte din brigada a II-a, divizia a IV-a a aceluiași corp.⁹ Cantonati în preajma Bucureștilor, la Jilava și Cotroceni, o parte din trupele Diviziei a IV-a, între care și Regimentul 13, sînt trecute în revistă la 25 aprilie 1877 de comandantul suprem al armatei Române.¹⁰

În ziua de 22 aprilie 1877 se stabilește itinerarul Corpului II de armată, din care făceau parte regimentele 12 și 13 Dorobanți, cu plecarea din jurul Bucureștilor prin Talpa, Balaciu, Șerbănești, Greci, Slatina (itinerariul pentru Regimentul 12 Dorobanți) și București, Buciumeni, Clejani, Talpa, Balaciu, Stoicănești, Drăgănești, Caracal (itinerariul pentru Regimentul 13 Dorobanți)¹¹. După ordinul de marș, comandantul Regimentului 13, colonelul Petrovanu, primește instrucțiuni ca unitatea sa să meargă la Dobrotești de Jos iar el să meargă la Bechet pentru a prelua comanda trupelor din Bechet și Dobrotești de Jos¹². Din documentele cercetate aflăm că la 12 mai 1877 majoritatea efectivelor vasluiene se înscriseră în itinerariul primit prin ordinul de zi. Cu două zile mai tirziu, Regimentul 12 din cadrul Diviziei a III-a urmează itinerariul stabilit în 22 aprilie, avînd ca punct final Slatina, dar cu neputință de a trece Oltul la Drăgănești. În acest timp, în jurul datei de 30 aprilie găsim prezent Regimentul 13 la Piatra Olt, unde stă pînă în jurul datei de 5 mai, cînd va intra în Caracal. Efectivele tutovene și fălciene trebuiau să ajungă pînă la data de 21 mai la Băilești, trecînd prin : Balș, Craiova și Radovan.¹³ În cadrul armatei române grupată în dreapta Oltului, căreia i-au fost stabilite cîteva puncte principale, Regimentul 13 Dorobanți a asigurat, începînd cu data de 19 mai pînă la 24 mai 1877, serviciul de avangposturi în zona Bechet.¹⁴ Din această perioadă în care trupele au staționat în zona de sud a Olteniei, din raportul Corpului II de armată către Marele Cartier General, aflăm efectivele celor două regimente de dorobanți din județul Vaslui : Regimentul 12 cu un efectiv de 16 ofițeri, 813 trupă, 2 cai și Regimentul 13 cu un efectiv de 16 ofițeri, 654 trupă, 2 cai.¹⁵

Ajungînd în zona Dunării și apărînd-o de numeroasele atacuri ale bașbuzucilor turci, la sfîrșitul lunii mai 1877 vasluienii au primele contacte cu inamicul. Astfel, la 23 mai, în zona Ostroveni, batalionul

II al Regimentului 13 urmărește și atacă o bandă de turci care debarcasă pe teritoriul românesc și furau vite. După mai multe ore de urmărire pe malul Jiului, înspre Bechet, căpitanul Dumitru, din Batalionul al II-lea, a tăiat drumul inamicului (în număr de 40—50 de oameni) și i-a obligat după schimburi de focuri să se retragă, reluându-le toată prada.

Soldații conduși de lt. Olărescu, sublocotenentul Scărlătescu, Teodorescu și Alexandrescu s-au comportat vitejește, acțiunea terminându-se fără nici o pierdere din partea batalionului vasluien.¹⁶ O altă acțiune a bașbuzucilor se repetă în ziua de 30 mai, cind aceștia debarcă în zona Orășeni, unde sînt urmăriți de soldații Regimentului 13; au loc citeva schimburi de foc între vasluieni și turci, aceștia din urmă fiind obligați să se retragă peste Dunăre. Acțiunea se termină și de data aceasta fără nici o pierdere din partea vasluienilor.¹⁷ La sfîrșitul lunii mai 1877, Regimentul 13 se găsea cantonat în zona satelor Orășeni și Ostroveni pe malul drept al Jiului, sate care formau o fortăreață naturală. Din aceste puncte, companiile Regimentului 13 merg la Dăboleni de unde la 5 iunie vor intra în Bechet.¹⁸ Începutul lunii iunie găsește Regimentul 13 la Bechet, de unde mai multe subunități vor fi trimise pentru a ocupa zonele strategice de la Grajdibodu și Celei.¹⁹

În momentul în care se duceau tratative pentru o participare a armatei române alături de armatele rusești la războiul împotriva Turciei și cînd se știa deja că trupele românești vor trece Dunărea, unitățile primesc ordin de marș pentru direcția Corabia. În cadrul brigăzii a II-a din Divizia a IV-a, în acest marș Regimentul 13 a asigurat avangarda.²⁰ La 17 iulie 1877 Regimentul 13 din brigada comandată de colonelul Borănescu ajunge la Corabia, unde lasă o parte din efective, iar cu restul, pentru că nu se putea trece Oltul pe la Izlaz, se îndreaptă spre Moldoveni.²¹ Prin acest punct — Moldoveni — s-a stabilit să treacă trupa, iar restul brigăzii (artileria, călărașii și bagajele) să treacă pe la Giuvărești.²² Pînă la ora 1 după amiaza zilei de 17 iulie, Regimentul 13 trecuse Oltul pe la Moldoveni și se îndrepta spre Turnu Măgurele.²³

Divizia a III-a primește ordinul de marș din Băilești la 20 iulie 1877, pentru a ocupa locul rămas liber în zona Bechet—Corabia.²⁴ Din coloana principală a diviziei a III-a făcea parte și Regimentul 12, care trebuia să ajungă pînă la 21 iulie la Amzulești.²⁵ Deci, mișcările diviziilor din Corpul II de armată erau: o avansare a uneia (divizia a IV-a) și trecerea Dunării pentru a sprijini armata rusă în acțiunile ei și completarea locului rămas liber de divizia a III-a, astfel ca în cazul unei ofensive turcești să se poată apăra linia Dunării și chiar să se poată executa o contraofensivă susținută. Trecerea Dunării la 20 iulie de o parte a trupelor diviziei a IV-a, printre care și Regimentul 13, și înaintarea spre Nicopole făceau parte dintr-un plan bine stabilit de cooperare a armatelor române cu trupele imperiale rusești, plan care pînă la acea dată consta în sprijinirea armatelor rusești și executarea unor mișcări auxiliare de către trupele române. Astfel, la

22 iulie 1877 Regimentul 13 Dorobanți asigura la Nicopole paza și ordinea în oraș, făcând parte din avangarda diviziei comandată de colonelul Cantili.²⁶ După ce execută timp de o săptămână paza orașului, Regimentul 13 pleacă cu avangarda spre Găureni-Seicova, astfel, că în jurul datei de 28 iulie regimentul nu era încă ajuns la Breslenița, de unde Cantili anunța la acea dată comandamentul diviziei, despre acțiunile avangardei.²⁷

În timp ce Divizia a IV-a acționează la sudul Dunării, Divizia a III-a se grupa și trecea Jiul în frunte cu Regimentul 12, ajungând la Corabia, apoi la Celei unde, începând cu data de 2 august 1877, sint cantonați dorobanții tuțoveni și fălcieni.²⁸ La începutul lunii august, fiind dat ordinul de trecere a Dunării, Divizia a III-a trebuia ca, începând cu data de 4 august să treacă fluviul pe la Turnu Măgurele.²⁹ Trupele Diviziei a IV-a desfășurate pe un front mai larg, după ce executaseră o mișcare de înaintare spre Plevna, pe Vid, trebuiau să ocupe pozițiile Riben și Calışovăț, alegând zonele cele mai bine fortificate pentru a reuși să respingă un atac din partea turcilor. Bivoacată pe un platou de lângă satul Chreta, brigada a II-a a colonelului Borănescu își organizează linia avanposturilor în eventai, avînd flancul drept asigurat de companiile regimentului 13 care, începînd cu data de 21 august, execută serviciul de avanposturi.³⁰ Din urmă, divizia a III-a trece Dunărea pînă la 15 august, o parte din ea îndreptîndu-se spre Gigen (Ghișen — Brest) de unde se unește într-o singură coloană cu cealaltă parte, a cărei avangardă cuprindea și Regimentul 12. Traseul era stabilit spre Mitrovița, prin Zlotcea și Comorovo pentru a ataca o trupă inamică care înainta spre Dunăre, atac ce trebuia executat împreună cu efectivele Diviziei a IV-a.³¹ După aceste acțiuni, Regimentul 13 este prezent în zona Calışovăț și Verbița, de unde la insistențele marelui duce Nicolae, Divizia a IV-a va primi în ziua de 25 august ordin de marș spre Grivița, loc în care armatele imperiale fuseseră de mai multe ori respinse cu pierderi destul de mari.³² Sarcina trupelor române în fața Griviței de cooperare și participare alături de armatele rusești la cucerirea rîdurilor, va duce la acțiunile din zilele de 27—31 august 1877, zile în care Regimentul 13 se va acoperi de glorie. La 27 august, după ce de mai multe ori trupele imperiale au fost respinse, a intrat în luptă brava armată română, divizia a IV-a. „La această luptă (din ziua de 27 august 1877 — n.n.) a luat parte Regimentul 13 Dorobanți și un batalion din al V-lea de linie. Sub focul neîntreput al unei redute inamice, trupele noastre au înaintat și ocupat un re-tranșament.”³³ La ocuparea acestui redan, Regimentul 13 în frunte cu locotenent-colonelul Voinescu și un batalion din Regimentul V linie sub focul inamic care a ținut peste 2 ore și jumătate, cu companiile 1 în partea dreaptă și a III-a în stînga, au rezistat avînd 63 de răniți.³⁴

Din raportul comandantului Batalionului I din Regimentul 13 Dorobanți, maiorul Lecca, dat la 28 august la Grivița, aflăm date despre participarea și rolul Regimentului 13 în bătălia din 27 august. „Îndată după primirea ordinului de la locotenentul colonel Voinescu, șeful Statului Major a Diviziei a IV-a, dădui ordin companiei a I-a

căpitanului Botez a face o diversiune spre dreapta prin valea ce se face în acea parte, formînd dreapta; compania a IV-a a căpitanului Irimia din tufărișul de pe coastă, centrul; compania a III-a a căpitanului Andronescu pe platou, stînga, iar a doua cu drapelul, a locotenentului Dumitru, rezervă. În această formație, cele dintîi trei companii acoperite de tirailiori se azvirliră cu cea mai mare repeziciune pe pozițiile arătate, ocupînd dreapta platoului ce predomina fortul Grivița. Văzînd focul tare și compania a IV-a angajată prea mult, aruncă și compania a II-a a locotenentului Dumitru pentru a întări lanțul, trecînd drapelul la compania a VI-a din al doilea batalion. După două sau trei ore de luptă intră pe linie și compania a V-a cu maiorul Macri.³⁵ Cu această ocazie maiorul Leoca elogiază comportamentul locotenentului Dumitru, a căpitanului Andronescu, Botez, Irimia și a sublocotenentului Roznovanu. Despre comportarea Regimentului 13 în ziua de 27 august vorbește și corespondentul italian Marc Antonio Canini în scrisoarea adresată din Verbița la 28 august, ziarului său, „...două batalioane din al 13-lea de dorobanți sprijiniți de un batalion de linie înaintară în ordine perfectă, asemeni unei vechi trupe contra unei poziții fortificate de turci... și cu mare elan au trecut la atacul cu baioneta. Onoarea zilei a fost mai ales a ourcanilor. Poporul îi numește așa pe dorobanți pentru că poartă o căciulă frigiană ce o au pe cap cu o pană de curcan. În concluzie, românii s-au arătat în ziua de 27 august demni de străbunii lor, care secolii au apărat de barbari frontierele imperiului roman, și în evul mediu și după au susținut strălucite lupte contra turcilor și altor popoare.”³⁶

La 29 august, comandantul armatei române, generalul Alexandru Cernat, anunță din Verbița că atît împăratul Rusiei, cît și domnitorul României, apreciînd valoarea și felul în care s-a purtat Regimentul 13, dădeau de fiecare companie cîte 2 „Cruci Sf. Gheorghe” și se decora cu „Steaua României” drapelul regimentului.³⁷

În ordinul de zi nr. 115 dat de comandantul Diviziei a IV-a la Verbița, colonelul A. Anghelescu, se arăta: „Cînd se decorează un drapel va să zică toți soldații din acel regiment au meritat. De azi înainte Regimentul 13 Dorobanți și-a asigurat pentru totdeauna stima tuturor corpurilor de armată. Purtarea Regimentului 13... întărește mai mult încrederea ce am avut în noi. Mă mîndresc să comand asemenea trupe.”³⁸ Luptele au continuat și în zilele următoare ale sfîrșitului de august, Regimentul 13 aflîndu-se mereu în prima linie. Atacul hotărîtor asupra redutei Grivița I s-a dat în ziua de 30 august 1877. Trupele țariste au fost de mai multe ori respinse și cînd totul părea pierdut, armata română cuoceri reduta cu pierderi destul de mari. În această luptă din 30 august găsim printre soldații din Regimentul 13 propuși pentru decorare și numele caporalului Constantin Țurcanu din compania a III-a a Batalionului I.³⁹ Pentru faptele de arme săvîrșite în zilele de 27—30 august au fost decorați cu „Virtutea militară” vasluienii: Petrescu Mihail, Roman Alecu, Olaru Ioan, sergenții Criman Vasile și Mihai Costache.⁴⁰ Pentru bravura demonstrată în acele zile, pentru contribuția adusă la păstrarea redutei Grivița I în

ziua de 31 august de către Regimentul 13, colonelul Anghelescu comandantul Diviziei a IV-a, propunea avansarea maiorului D. Macri și numirea lui la comanda acestui regiment.⁴¹

În această perioadă o parte a Diviziei a III-a participa la luptele din zona Plevnei, iar o parte care constituia rezerva, printre care și Regimentul 12, se găsea la Calisovăț, unde după mai multe acțiuni de recunoaștere reușește să prindă un ofițer turc de la care au aflat importante lucruri referitoare la fortificațiile Plevnei și asupra efectivului acestor fortificații, estimat la 57 600.⁴² Luptele în jurul Plevnei continuă, foarte multe asalturi sint date pentru cucerirea redutei Grivița II, toate soldându-se cu eșecuri mai mici sau mai mari. De o importanță deosebită pentru noi este atacul din 6 septembrie 1877, la care participă și Regimentul 13, asalt ce se soldează cu multe pierderi, printre răniți aflându-se și căpitanul Andronescu. După această dată, datorită faptului că efectivul Regimentului 13 suferise multe pierderi, el începe să primească diferite sarcini auxiliare. Aflându-se mai departe în pozițiile cele mai înaintate, cu toate sarcinile auxiliare, Regimentul 13 are însă multe contacte cu inamicul. Astfel, la 30 septembrie, prin ordinul circular nr. 126, Regimentul 13 ocupa reduta Grivița 1 cu șanțurile și bateriile din stînga redutei.⁴³ Ultima luptă, ultimul asalt al Regimentului 13 este cel din 7 octombrie 1877 asupra redutei Grivița II, cînd pierderile fiind foarte mari, este trecut definitiv la îndeplinirea unor misiuni ajutătoare. Printre cei răniți la 7 octombrie amintim pe locotenentul Ștefan V., sublocotenentul Scărlătescu, Vasilescu Ioan, Gălușcă Eugen și Vasilescu Grigore.⁴⁴

Regimentul 12 Dorobanți aflat încă din luna august în bivoac la Calisovăț, execută misiuni de recunoaștere și asigură avanposturile brigăzii de cavalerie a colonelului Roznoveanu.⁴⁵ În ziua de 28 noiembrie, cînd turcii ies din Plevna, companiile Regimentului 12, a VI-a și a VII-a, aflate în avanposturi și comandate de căpitanul Lupașcu și lt. Diamandescu, au văzut pe turci îndreptîndu-se spre Vid și Opanez. Companiile a VI-a și a VII-a au început atacul, turcii retrăgîndu-se într-o mare dezordine spre Bucov. Companiile Regimentului 12 continuă atacul, ocupînd Bucovul, capturînd o însemnată cantitate de muniții (94 lăzi cu 94 000 cartușe pentru arme Henri Martini), care au fost transportate în bivoac.⁴⁶ În raportul făcut de comandantul Regimentului 12, lt. col. Racoviță, se arată că printre ofițerii și subofițerii evidențiați în acțiunea din 28 noiembrie se numără: cpt. Lupașcu, lt. Diamandescu Xenofon, sublt. Ion Petrescu, caporalul Darie Costache ș.a.⁴⁷ După predarea lui Osman Pașa, la capitularea Plevnei, prin ordinul de zi din 1 decembrie 1877 dat la Poradin pentru înființarea unei noi divizii, care să excorteze prizonierii turci pînă la București, se formează Divizia a III-a comandată de colonelul Gh. Anghelescu, din care făcea parte și Regimentul 13 Dorobanți. În această nouă structurare Regimentul 12 Dorobanți trecea în Divizia a II-a, brigada I-a, a colonelului Cerceze.⁴⁸

La 5 decembrie 1877, printr-un înalt ordin dat la Verbița, referitor la regrouparea armatei de operații, ordinul nr. 174, Regimentul

12 era trecut în brigada I-a a Diviziei a IV-a, comandată de generalul Gh. Anghelescu, iar Regimentul 13 rămânea în brigada I-a a Diviziei a III-a comandată de generalul Racoviță.⁴⁹ După sosirea în țară, datorită comportării deosebite a Regimentului 13, printr-un înalt ordin de zi trupa acestui regiment este lăsată la vatră: „Regimentul 13 Dorobanți încă de la începutul campaniei a fost unul din corpurile care au avut să îndure cele mai mari greutăți și care a avut fericita ocaziune de a se distinge în toate însărcinările ce a avut să îndeplinească. În fața inamicului, acest regiment a dat probe de devotament și curaj, luând parte la mai toate atacurile contra întăriturilor de la Plevna”.⁵⁰ Regimentul 13 se demobilizează la 5 ianuarie 1879 în zonele de unde plecase în urmă cu 9 luni, după ce se acoperise de glorie pe câmpurile de luptă și după ce cunoscuse toate onorurile militare.

În acest timp, Regimentul 12 Dorobanți continuă luptele pe câmpiile Bulgariei în cadrul Diviziei a 4-a, cu misiunea de a ocupa Targioul, făcând parte din aripa dreaptă a diviziei și avînd drept scop să oprească ieșirea inamicului în porțiunea șoselei Vidin — Vitbol.⁵¹ Începînd cu 15 ianuarie 1878, Regimentul 12 este prezent la Vitbol (între Dunăre și Vidin) pentru ca mai tîrziu, în a doua jumătate a lunii ianuarie, să-l găsim între regimentele care participa la cucerirea Belogradchikului.⁵²

În țară, începînd cu data de 4 februarie 1878 încetează mobilizarea într-o serie de județe, printre care și Vasluiul, Fălciul și Tutova. Pe câmpurile de luptă, vasluienii din Regimentele 12 și 13 Dorobanți s-au acoperit de glorie, mulți din ei fiind decorați, drept mărturie stînd numeroasele ordine de zi în care aceștia sînt citați. La fel de bine se știe că foarte mulți vasluieni au luptat și în alte regimente (de Dorobanți sau de linie), dar lucrarea de față nu și-a propus decît să marcheze participarea vasluienilor numai în cadrul celor două regimente de dorobanți înființate după decretul domnesc mai sus amintit.

După o lucrare apărută în 1898 și intitulată „Eroii Războiului de Independență”, care a aparținut lui George Coșbuc și în care sînt și pagini referitoare la eroii vasluieni, numărul morților din județele Vaslui, Tutova și Fălciu (socotind și comunele care azi nu mai sînt în aceste județe) trece de 400.⁵³ Cei mai mulți vasluieni (afară de cei care au făcut parte din regimentele 12 și 13 dorobanți) îi găsim prezenți în Regimentele 5 și 7 de linie, 6 călărași, care erau din această zonă a țării.

În afară de participarea armată, vasluienii au mai contribuit material și moral la îndeplinirea celui mai mare vis al națiunii române — neamînmarea. Pe toată perioada anului 1877, numeroase care de alimente și îmbrăcăminte au luat drumul frontului; mari sume de bani au fost date de locuitorii acestui județ pentru cumpărarea de arme sau în folosul armatei. După un tabel al ofrandelor pe județe alcătuit în 1879 de Alexandru Pencovici, actualul județ Vaslui a dat sub formă de ofrande următoarele: suma de 61 141,50 lei pentru cumpărare de arme, suma de 9 608,98 lei ofrandă, 116 boi și vaci oferite armatei, 321 hl fasole și alte legume, 26 hl porumb, 2 hl și 28 l vin și

rachiu, 15 647 kg făină, 76 kg pastramă și carne.⁵⁴ În cadrul acestei activități deosebite de sprijinire a armatei române se face demn de remarcat faptul că mulți dintre locuitorii județului au renunțat la despăgubirile pe care statul trebuia să le plătească în urma rechizițiilor, printre aceștia notându-i pe : Panaite Aristide din Unțești, tirgoveții din com. Plopana, locuitorii com. Dragomirești, Vasile Rusu din Corodești, Gherasim F. din Zorleni, Nicu Costin din Banca, Vasile Buța din Blăgești⁵⁵.

Dintre cei care au dăruit armatei române bani, alimente și îmbrăcăminte amintim : familia profesorului Beloescu din Birlad, care oferă armatei române 300 lei noi⁵⁶, Iancu Anastasie oferă armatei române o vacă⁵⁷, Scarlat Crețu din Minzați oferă un cal⁵⁸. Listele apărute în Monitorul Oficial pe anul 1877 sînt pline de donații făcute de locuitorii județului Vaslui armatei române. La loc de cinste în cadrul acestei activități se situează sprijinirea eforturilor țării și de către comitetele de femei din Birlad, Vaslui și Huși. „Comitetul Doamnelor“ din Birlad, format din Cleopatra Dyamandi, Iosephine Sturza, Agripina Rosseti, Aristița Nanu, Ana Gane, C. Codrescu și C. Lepădatu au desfășurat o bogată activitate în susținerea materială a armatei române și ajutorarea ostașilor români răniți care au fost internați la spitalul „Elena Beldiman“ din Birlad⁵⁹. Ca dovadă a activității deosebite desfășurate de „Comitetul Doamnelor“ din Birlad stau numeroasele scrisori și telegrame trimise de personalitățile vremii, acestui comitet, prin care se aduc mulțumiri și omagii. În acest sens sînt scrisorile-telegrame ale lui Carol Davila, inspector general al Serviciului Sanitar al armatei române⁶⁰. La fel de edificatoare este și scrisoarea trimisă comitetului birlădean de Vasile Alecsandri⁶¹. Pe lângă numeroasele mulțumiri adresate de Alecsandri, acesta adaugă și cîteva exemplare din volumul „Dumbrava Roșie“, care să fie vîndute în Birlad, iar sumele de bani să fie folosite în sprijinul armatei⁶². „Comitetul Doamnelor“ din Vaslui, printre care o găsim pe Sultana Lazu, îi sînt adresate numeroase scrisori din județ, în care se solicită crearea unor subcomitete, desfășoară o bogată activitate în zona vasluiană, trimițînd numeroase ofrande în folosul luptătorilor⁶³. „Comitetul Doamnelor“ din Fălciu, pe lângă efectele trimise armatei în prima jumătate a anului 1877, adaugă în luna octombrie a aceluiași an următoarele : 68 de cămăși, o saltea, 415 lei și 50 bani⁶⁴. Sprijinul întregii populații vasluiene la victoria în războiul pentru independență a fost completat și de învățătorimea vasluiană, pe care o găsim prezentă în anul 1877 donîndu-și salariile în sprijinul ostașilor români răniți sau pentru cumpărarea de arme. Învățătorul Anastasiu din Laza donează salariul pe 9 luni armatei române⁶⁵. Învățătorul Dumitru Popa din județul Tutova dă 5 lei pe lună din salariul său pînă la sfîrșitul războiului în sprijinul armatei române și al soldaților români răniți internați în spitalele județului Vaslui⁶⁶.

Concentrarea tuturor forțelor celor trei județe : Vaslui, Tutova, Fălciu, participarea armată a locuitorilor acestor județe la cucerirea independenței de stat a României, sprijinul material și moral acordat

de populație, situează județul Vaslui pe unul din locurile fruntașe între celelalte județe ale țării. Vitejia dorobanților vasluieni, rolul jucat de Regimentul 13 Dorobanți în zilele de 27—31 august 1877 la cucerirea redutei Grivița I, au înscris pe vasluieni în cartea de aur a independenței de stat a României; în memoria celor peste 2 000 de vasluieni care au fost sub arme în anul 1877, parafrazându-l pe bardul de la Mircești am spune : „Plecat-am mii și din Vaslui“.

NOTE

¹ N. Iorga, *Războiul pentru independența României*, București, 1927, p. 163.

² Arh. M.A.N., fond M.S.M., Jurnal de operații al Regimentului 25 infanterie. f. 3.

³ „Monitorul Oficial“, nr. 269, 2/14 decembrie 1876, p. 6513—6516.

⁴ „Monitorul Oastei“, nr. 2 din 29 ianuarie 1877, vol. 1, p. 43—56.

⁵ *Ibidem*.

⁶ „Monitorul Oficial“, 22 aprilie/4 mai 1877, p. 2671—2675.

⁷ *Idem*, 8/10 aprilie 1877, p. 2362.

⁸ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar 70/1877, nr. 438, f. 8.

⁹ *Idem*, dosar nr. 575, f. 32—33.

¹⁰ *Idem*, dosar nr. 428 b., f. 148.

¹¹ *Idem*, 78/1877, dosar nr. 679, f. 120.

¹² *Idem*, dosar nr. 626, f. 160.

¹³ *Idem*, dosar nr. 679, f. 181.

¹⁴ *Războiul pentru independența națională, 1877—1878. Documente militare*, Ed. D. Berindei, București, 1971, p. 200—201.

¹⁵ Arhivele Statului București, fond M.S.M., 1877/1878, dosar nr. 775, f. 1—8.

¹⁶ *Idem*, dosar nr. 586, f. 11.

¹⁷ *Războiul pentru independența națională, 1877—1878. Documente militare*, p. 235.

¹⁸ *Ibidem*, p. 236.

¹⁹ *Ibidem*, p. 245.

²⁰ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 586, f. 214.

²¹ *Idem*, dosar nr. 527 c, f. 310.

²² *Ibidem*, f. 318.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 432, f. 201.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 627, f. 612.

²⁷ *Idem*, dosar nr. 536, f. 279.

²⁸ *Idem*, dosar nr. 596, f. 319.

²⁹ *Idem*, dosar nr. 438, f. 193.

- ³⁰ Idem, dosar nr. 582, f. 264.
- ³¹ Idem, dosar nr. 431, f. 270; și 270 v.
- ³² N. Iorga, *op cit.*, p. 127, 130—132.
- ³³ „Monitorul Oficial”, 30 august 1877, p. 5265.
- ³⁴ D.I.R., *Războiul pentru independență*, vol. V, p. 641.
- ³⁵ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 655, f. 16; C. Olteanu, I. Ceaușescu, V. Mocanu, Fl. Tucă, Gh. Stoean, *Cronica participării armatei române la războiul pentru independență, 1877—1878*, București, 1977, p. 213.
- ³⁶ „România literară”, 17 februarie 1977, p. 20 (Jurnal de front al unui corespondent italian).
- ³⁷ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 527 b, f. 468.
- ³⁸ Idem, dosar nr. 770, f. 30.
- ³⁹ *Ibidem*, f. 137.
- ⁴⁰ Idem, dosar nr. 603, f. 8.
- ⁴¹ Idem, dosar nr. 659, f. 123.
- ⁴² Idem, dosar nr. 643, f. 502.
- ⁴³ Idem, dosar nr. 582, f. 267.
- ⁴⁴ „Monitorul Oficial”, 11/23 octombrie 1877, p. 5898.
- ⁴⁵ Arhivele Statului București, fond M.S.M., dosar nr. 111 a, f. 639.
- ⁴⁶ Idem, dosar nr. 249, f. 140.
- ⁴⁷ *Ibidem*.
- ⁴⁸ *Războiul pentru independența națională, 1877—1878. Documente militare*, p. 501—502.
- ⁴⁹ *Ibidem*, p. 510 și 513.
- ⁵⁰ *Ibidem*, p. 528.
- ⁵¹ *Ibidem*, p. 538.
- ⁵² *Ibidem*, p. 560.
- ⁵³ *Eroi ai războiului de independență*, B.A.R.S.R., C.R. II, 61001, p. 118—124 (Cartea a aparținut poetului George Coșbuc).
- ⁵⁴ A. Pencovici, *Rechizițiile și ofrandele pentru trebuințele armatei române în războiul din 1877—1878*, București, 1879, p. 66—67.
- ⁵⁵ Arhivele Statului București, fond M.A.I., dosar nr. 43/1877, f. 158.
- ⁵⁶ „Monitorul Oficial”, 2/14 noiembrie 1877, p. 6225.
- ⁵⁷ *Ibidem*, p. 128.
- ⁵⁸ *Ibidem*, p. 92.
- ⁵⁹ Arhivele Statului Vaslui, fond Spitalul Bîrlad și Elena Beldiman, f. 85—86.
- ⁶⁰ *Ibidem*, f. 9—10.
- ⁶¹ *Ibidem*, f. 225.
- ⁶² *Ibidem*.
- ⁶³ Muzeul Județean Vaslui, fototecă.
- ⁶⁴ „Monitorul Oficial”, 6/18 octombrie 1877, p. 5772.
- ⁶⁵ Arhivele Statului București, fond Ministerul Instrucției și Cultelor, dosar nr. 3642/1877, f. 37—37 v.
- ⁶⁶ *Ibidem*, f. 299.

LA PARTICIPATION ET LA CONTRIBUTION DES
HABITANTS DE DÉPARTEMENT DE VASLUI À LA
GUERRE POUR L'INDÉPENDANCE D'ÉTAT DE LA
ROUMANIE, 1877—1878

Résumé

La participation et la contribution des habitants de ce département à la guerre pour l'indépendance nous avons traités (y voir aussi le titre) de deux points de vue, dans la première partie nous avons établi — sur la fois des documents existents dans les Archives de l'Etat — Bucarest et Vaslui — de même que sur ceux publiés jusqu'à présent dans DIR, les volumes concernant la guerre pour l'indépendance de la Roumanie — l'itinéraire que, les deux régiments d'infanterie 12 et 13, ont suivi en partant de Vaslui, Birlad et Huși, jusqu'à l'occupation des position de la zone de l'Olténie dans l'été de l'année 1877.

Après avoir traversé la Danube, au moins de juillet 1877, nous avons signalé la présence des de régiments dans les grands combats du sud du Danube, dans l'été et l'automne de 1877, à partir de 27—30 août, quand les soldats d'infanterie du régiment 13, se sont couverts de gloire sur les champs de la Bulgarie ou, selon les affirmations d'un correspondant italien : „Se sont montrés dignes de leurs ancêtres qui, pendant des siècles ont défendu contre les barbares les frontières de l'Empire Roman, ou Moyen Âge aussi et après, qui ont remporté de brillantes victoires contre les Turcs et contre d'autres peuples”.

Tout cela est „renforcé” officiellement par la remise au drapeau du régiment 13 de la décoration „L'Etoile de la Roumanie”.

Des noms comme Petrescu Mihail, Roman Alecu, Olaru Ion, Ștefan Vasile, Vasilescu Ion, Gălușcă Eugen, ne sont qu'une partie de ceux qui ont été présents, à plusieurs rapides, sur les ordres du jour de l'armée roumaine.

Dans la deuxième partie de l'étude, nous avons, toujours à base de documents, la contributions matérielle des habitants de ce département à la guerre pour l'indépendance de notre pays. Cette contribution s'est concrétisée dans des chariots chargés d'aliments et de vêtements qui ont pris le chemin du front, de grand des sommes d'argent données par les habitants du département pour acheter des armes et ce que, à notre avis, est le obligé à payer à la suite des réquisitions faites dans l'automne de 1876, l'hiver et le printemps de 1877 et la „transformations” de cet argent dans des donations.

Rappelonn quelques noms : Stroe Beloescu, Cleopatra Dyamandi, Aristița Nanu, Ana Gane et les autres.

Il nous paraît tot aussi significative le fait que les intellectuels du département ont donné leurs salaires pour soutenir la guerre.

Partie naturellement intégrée a côté de tout le peuple roumain dans la guerre pour l'indépendance de l'Etat de la Roumanie, la participation et la contribution du département Vaslui est parmi les plus significatives.